

VERİMLİLİK HAFTASI (MPM)

Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
(Rekabet Kurumu Başkanı)

Değerli Başkan, Değerli Rektörüm, Kamu Kurumlarımızın çok değerli temsilcileri hepimizi saygıyla selamlıyorum. Verimlilik haftasının verimli geçmesini, başarılı geçmesini diliyorum.

Verimlilik denilince "rekabet" akla tabii ki hemen geliyor. Özellikle günümüzde rekabetçi ortamın, serbest piyasa düzeninin varsa bir hikmeti yada "fazileti" **kaynakların etkin kullanımı** olması gerektiği bilinmektedir. Yani nihai amaç, bir toplumsal çevrede, bir ekonomide, sektörde ya da teşebbüs bünyesinde kaynakların etkin kullanımıdır. Eğer kaynaklar etkin kullanılabilirse, bunun anlamı orada verimlilik yüksek, rekabet gücü yüksek demektir. Ayrıca orada yenilik, teknoloji, refah var, tüketici memnuniyeti, toplumsal gelişme ve kalkınma var demektir.

Rekabetin modern dünyanın ortak dili olduğuna ilişkin bir söylem var ve bu doğrudur. Eğer bu doğruysa bugünün dünyasının gerçekleri ışığında, çerçevesinde diyebiliriz ki **verimlilik bir zorunluluktur**. Yani olmazsa da olur kabilinde ihmal edilebilecek bir husus değildir. **Verimlilik bilgidir! Verimlilik anlayıştır! Verimlilik bir felsefedir! Verimlilik bir uygulamadır!** İktisadın temel alfabesini yazarken ya da alfabesi konuşulurken maddi ve beşeri kaynakların kısıtlı olduğu hep söylenir, tabii ki doğru. Öyleyse bu kaynakları, ihtiyaçları en çok karşılayacak derecede bir mal ve hizmete dönüştürmenin yolu, yöntemi bulunmalıdır, denilir. Eğer ürettiğimiz mal ve hizmetler için kullandığımız kaynak ne kadar az ise o kadar verimlilik vardır denilir.

Rekabetçi piyasalarda fiyat bir veridir. Yani fiyata herkes uyum sağlamak zorundadır. Eğer o fiyatın altında maliyetle üretim yapabilirseniz, daha altında daha düşük seviyelerde üretim maliyetleriyle bir sistemi kurabilirseniz, rekabet gücünüz ve karlılık gücünüz yüksek oluyor. Yani makinayı, hammaddeyi, zamanı ve insanı ve "tabii ki insanı" iyi değerlendirirseniz serbest piyasa ortamında rekabet gücünüz yüksek, fiyatlarınız düşük büyüme, yatırım yapma, sürdürülebilirlik özelliğiniz yükselmiş oluyor.

İnsan faktörünün altını çizmek gerekiyor. Milli Prodüktivite Merkezi'nin bir kurum olarak faaliyetlerine hep tanığım. Çok sayıda faaliyetinin olduğunu biliyoruz, fakat ülkemizde prodüktivite felsefesinin, anlayışının verimlilik kaygısının çok fazla yüksek olmadığını da hep birlikte görüyoruz. Yani eğer toplumsal hayatımızda hayatımızın bir parçası olarak verimlilik yeterince yüksek olsaydı, zannediyorum pek çok meselemiz bugün hallolacaktı.

Bir paradoksla karşı karşıyayız. Az gelişmiş ülke statüsünde değiliz. Artık gelişmiş ülke denebilecek grupların içerisindeyiz. Gelişmekte olan ülkeler, az gelişmiş ülkeler gibi tabii ki değiliz ama toplumsal hayatımızın arka sokaklarında diyelim, ekonominin bir kısım alanlarında genel olarak kaynaklarımızı etkin kullanmadığımız gibi, israf ettiğimiz gibi bir olgunun varlığını da kabul edelim. Gelişmiş ülkeler daha

tutumlular. Daha az kaynak kullanıyorlar. Daha çok mal ve hizmet üretiyorlar. Fakir ülkeler daha çok müsrif.

Paradoks dediğim şu; gelişmiş ülkelerin kaynakları istedikleri gibi kullanma lüksü yok. Ama fakir ülkelerin fakirlik ruhunu, kültürünü, anlayışını bırakamamış, terk edememiş bir değişim sürecini geçirmemiş ülkelerde kaynak çok, zaman çok, adam çok, makine çok! Ülkemizde de bunun can sıkıcı örnekleriyle hepimiz karşı karşıyayız. Ben kamu yönetimini biliyorum, özel sektörü bilenler biliyor onlar hakkında da bilgimiz var. Biraz sonra Sayın Tekinarslan, Sayın Başkan ile iki kurum yönetimi arasında bir protokol imzalayacak. Bu çok hoş bir şey. Benim gördüğüm kadarıyla, gözlemediğim kadarıyla, kamu yönetimi büyük bir israf içerisinde; yani kaynak israfı içinde, zaman israfı içinde, maddi kaynakların yanında insan kaynağı özellikle israf ediliyor. Keşke, kamu yönetiminiz özel sektöre tarihi örneklerde olduğu gibi öncü olabilse. Keşke, Proje ve verimlilik yaklaşımını benimseyen bir anlayış kamu yönetiminde egemen olsa. Tıpkı, piyasanın özel sektörü yönlendirdiği gibi kamu yöneticileri de bir baskının, bir müeyyidenin bir farkındalığın bir kamu yönetimi duyarlılığının etkisi altında kalsalar. Kamu yönetiminde yönetim kolay olmamalı. Biraz, yönetim ve organizasyon hocalığının verdiği cesaretle cüretkâr bir ifade kullanayım. Kamuda yöneticilik kolay olmamalı.

Kamuda yönetici olmamak için insanlar belki de zaman zaman tedirgin olduklarını dile getirmeliler. Yani hadi seni şuraya tayin edelim hadi şu görevi yap denildiğinde insan bir kaç kere düşünmeli. Peki, niçin düşünülüyor, kamu yönetimi niçin kolay algılanıyor, tabii ki Japonlar gibi intiharlardan falan söz etmiyorum, ama hesap vermektan, sorumluluktan söz ediyorum, çünkü kolay. Kamu yönetimi piyasa gibi diyelim ki büyük bir denetçi, baskıcı, yönlendirici, eğitici atmosferin etkisinde bir şekilde kalmalı, ama biliyorum ki Sayın Başkan'da belki söz aldığı anda ifade edecektir, kamu yönetiminin kısıtları var. Anayasamız başta olmak üzere Devlet Memurları Kanunumuz, mahkeme içtihatlarımız, kararlarımız, kurallarımız, alışkanlıklarımız var. Kamu yönetiminde göreve başladınız mı, bilmem kaç yaşına kadar orada mahkûmsunuz. Bir kurum o insanı orada çalıştırmaya mahkûmdur. Verimlilik, efendim verimlilik olmaz. Performans, kamu yönetiminde biraz fantezi olarak algılanıyor, çünkü genelleme yapmış olmayayım, çok özür dilerim tenzih ederim, bütün çalışanlarımızın tabii ki samimi, iyi niyetli olduğunu elinden geleni yaptığını düşünüyorum, ama bu bir atmosfer, bir gelenek, bir kulvar meselesi ve kamu yönetimimizde keşke dediğim gibi performans algılaması, performans sisteminin kurulması, söylemden eyleme geçilmesi için biraz daha hızlı hareket edebilseniz. Kimseyi suçlamak için bunları söylemiyorum, sözlerim, toplumsal bir özeleştirici bir nefis muhasebesi olarak anlaşılabilir.

Verimlilik alt yapısını illaki kurmamız lazım. Yöneticileri suçlamanın da çalışanları suçlamanın da çok anlamlı olmadığını düşünüyorum. Yani bazen şöyle genellemeler yapılır, tembeliz falan. Falan millet niye tembel değil ki. Muhtemelen tembelliğin ve çalışkanlığın altyapısı vardır. Gidilecek yol belli değilse, ne yapacağınızı bilmiyorsanız, bunu takip edecek bir irade yoksa, bir disiplin sistemi kuramıyorsanız, bunu defaatle hatırlatmıyorsanız tembellik de ortaya tabii çıkar. Yani verimlilik dediğimiz şey esasen bir anlamda, maddi ve sosyal açıdan teknolojik sistem kurma meselesi çoğu zaman. Sistemi, altyapıyı kuralım. Mevzuatı altyapısı itibariyle, organizasyon altyapısı itibariyle kuralım, ondan sonra da insanların merhametine değil ama anlayışına biraz daha fazla yüklenelim. Yani motive edelim,

takdir edelim, yöneticilerin sanat tarafı ne çıksın. Ama altyapı unsurları eksik ise yetersiz ise verimlilik durduğu yerde ortaya çıkmıyor, hatta verimlilik peşinde koşan insanların yalnızlaştığı gibi marjinalleştiği gibi bir olguyla karşı karşıya kalabiliriz. Nereden ıktı bu verimlilik sevdası ya da performans aşkı derler. Çünkü verimlilik bir kültüre, bir hayat tarzına, sürekli, sürdürülebilir bir çizgiye dönüşmemiş gözüküyor.

Sonuçta, bu mesele, özellikle kamu yönetimi için bir özel vurgu yapmak gerekirse milli bir proje. Hepimizin ortak meselesi. Özellikle kamu başarısızlığı dediğimiz kavramı ve olguyu unutmamamız lazım. Kamu, topluma engel olmamalı. Kamu kaynaklarını en etkin şekilde kullanmanın yolunu, yöntemini bulmaya çalışmalı, bulmak için çaba göstermeli, gerekirse riske girmeli, gerekirse bunu kamuoyuna anlatmalı, anlatmaya çalışmalıyız. Bu anlamda, rekabetin ve verimlilik konusunun bir değişim dönüşüm sürecinde ele alınması herhalde anlamlı olacak. Bir değişim dönüşüm süreci mühendisliğine herhalde ihtiyaç var. Güzel örneklerin toplumca benimsenmesi, topluma bir bakıma mal edilmesi yönünde her halde çaba gösterilmesi gerekiyor. Bir kısım belki iddialı, ifadeler yanlış anlaşılmış olabilir ama hepimizin bu ülkenin iyiliği için konuştuğumuzu varsayabiliriz. Ama, iyi niyetlerin yetmediğini aėdař, modern alet ve enstrümanlarla çalışmak gerektiğini, yapılanmak gerektiğini, sistemin bir bakıma dinamizminin bu alanda ortaya konulması gerektiğini söylemek istiyorum.

Hepinize saygılar, sevgiler sunuyorum.